

บทที่ 2

วรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในบทนี้ผู้วิจัยได้นำเสนอเอกสารและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ซึ่งประกอบด้วยหัวข้อดังต่อไปนี้ คือ

- 2.1 ความเป็นมาของการขยายการศึกษา เพิ่มอีก 3 ปี
- 2.2 แนวทางการดำเนินงานโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน
- 2.3 หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2533)
- 2.4 การดำเนินงานตามโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดชัยภูมิ
- 2.5 โรงเรียนในโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดชัยภูมิ
- 2.6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.1 ความเป็นมาของการขยายการศึกษา เพิ่มอีก 3 ปี

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2533) ระบุไว้เมื่อวันที่ 25 สิงหาคม พ.ศ.2533 ว่ารัฐบาลได้แถลงนโยบายด้านการศึกษาต่อรัฐสภาว่า "เร่งรัดการส่งเสริมการอนุบาลชนบท การขยายโอกาสทางการศึกษาในระดับมัธยมศึกษา โดยจะจัดควบคู่กันไปกับการขยายการศึกษาภาคบังคับ และการเตรียมพื้นฐานอาชีพ ให้กับนักเรียนทุกระดับเพื่อแก้ปัญหาการว่างงานตลอดจนส่งเสริมศิลปกรรม จริยธรรมและวินัยของนักเรียนและคนในชาติเป็นพิเศษ" ในระยะแรกคณะรัฐมนตรีเห็นชอบในหลักการการขยายการศึกษา จนถึงระดับมัธยมศึกษาโดยวิธีไม่บังคับ และยึดหลักการสนองความแตกต่างระหว่างบุคคล กำหนดสาระการเรียนรู้เป็น 3 ส่วน คือ วิชาการ วิชาชีพ และสมรรถภาพพื้นฐาน และให้ระดมทรัพยากรจากแหล่งต่างๆ ทั้งภาครัฐบาลและเอกชนมาใช้ในการดำเนินการ โดยการจัดทั้งระบบโรงเรียนและนอกระบบโรงเรียน ในระบบโรงเรียนนั้นให้กรมสามัญศึกษาเป็นแกนดำเนินการตามรูปแบบที่ดำเนินการอยู่แล้ว ให้ขยายโรงเรียนมัธยมศึกษาเพิ่มขึ้น โดยกรมต่าง ๆ ที่มีสถานศึกษาให้ความร่วมมือ ส่วนนอกระบบโรงเรียนให้กรมการ

ศึกษาออกโรงเรียนเป็นแกนดำเนินการประสานงานกับกรมอื่นๆ ช่วยดำเนินการให้ กรมวิชาการ พิจารณาจัดทำหลักสูตรให้สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่นด้วย แต่การดำเนินงานตามมติดังกล่าวข้างต้นมีข้อจำกัด คือ

- 1) ข้อจำกัดในการใช้ทรัพยากรร่วมกันของหน่วยงานอันเนื่องมาจากระบบระเบียบ การดำเนินการ
- 2) งบประมาณดำเนินการที่จำกัด
- 3) ประชาชนในชนบทยังไม่ตระหนักในคุณค่าของการศึกษา จึงไม่ส่งเสริมสนับสนุนการศึกษาต่อ
- 4) เนื้อหาสาระของการเรียนไม่สนองตอบความจำเป็น และความต้องการในการดำรงชีวิต การประกอบอาชีพ

จากข้อจำกัดดังกล่าวข้างต้น จึงเกิดแนวคิดใหม่เรื่องการขยายการศึกษาภาคบังคับจาก 6 ปี เป็น 9 ปี รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ จึงจัดให้มีการประชุม โดยเชิญผู้บริหารระดับสูงจากหน่วยงานต่าง ๆ ร่วมพิจารณาแนวทางการประชุม มีมติให้กระทรวงศึกษาธิการ โดยสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เป็นผู้จัดทำโครงการนำร่องขยายโอกาสการศึกษาภาคบังคับเพิ่มอีก 3 ปี

2.1.1. โครงการนำร่องขยายการศึกษาภาคบังคับ

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2533) ได้ระบุโครงการไว้ว่า จากมติคณะรัฐมนตรีเกี่ยวกับการขยายโอกาสทางการศึกษาดังกล่าว ทำให้สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ได้กำหนดโครงการนำร่องขยายการศึกษาภาคบังคับต่อจากระดับประถมศึกษาปีที่ 6 อีก 3 ปี โดยมีรายละเอียดตอนสรุปได้ดังนี้

หลักการและเหตุผล

สภาพเศรษฐกิจและสังคมในประเทศไทยได้พัฒนาเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ความก้าวหน้าทางวิทยาการและเทคโนโลยี เข้ามามีอิทธิพลต่อการดำเนินชีวิตของประชาชน และสังคมกำลังพัฒนาไปสู่ความเป็นอุตสาหกรรมมากขึ้นแต่ประชาชนส่วนใหญ่ได้รับการศึกษาดำเนินการนักเรียนที่จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 แล้วเรียนต่อมัธยมศึกษาปีที่ 1 ตำมาก อยู่ในอัตราประมาณร้อยละ

(การศึกษาในระบบ) เท่านั้นขณะที่อารยประเทศและประเทศเพื่อนบ้านประชาชนได้รับการศึกษาไม่น้อยกว่า 9 ปี รัฐจึงควรมีมาตรการขยายโอกาสให้นักเรียนที่จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ได้ศึกษาต่อมากขึ้น โดยเฉพาะเด็กอายุ 11-12 ปี ซึ่งยังเล็กไม่สามารถเข้าสู่ตลาดแรงงานและความต้องการของตลาดแรงงานต้องการแรงงานที่มีคุณภาพ การศึกษาอย่างต่ำระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3 ดังนั้นจึงจำเป็นต้องเร่งดำเนินการขยายการศึกษาเพิ่มขึ้นอีก 3 ปี จึงได้กำหนดให้มีโครงการนำร่องขยายการศึกษาภาคบังคับขึ้น

วัตถุประสงค์

- 1) เพื่อนำร่องขยายการศึกษาภาคบังคับในระบบโรงเรียน เพื่อหารูปแบบที่เหมาะสมในการดำเนินงานขยายการศึกษาภาคบังคับต่อไปอีก 3 ปี
- 2) เพื่อให้นักเรียนที่จบการศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ได้มีที่ศึกษาต่อในระบบโรงเรียนเพิ่มขึ้นอีก 3 ปี
- 3) เพื่อศึกษาเจตคติของผู้ปกครองนักเรียน ชุมชนต่อการขยายการศึกษาภาคบังคับ

เป้าหมาย

ดำเนินการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนประถมศึกษา ต่อจากชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 อีก 3 ปีในปี พ.ศ.2533 กำหนดไว้ 122 โรงเรียน และมีนักเรียนเข้าเรียนจำนวน 4,890 คน

รูปแบบการจัด

จัดดำเนินการเรียนการสอนแบบในระบบโรงเรียนกับนักเรียนที่จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ให้เรียนต่อระดับมัธยมศึกษาอีก 3 ปี โดยจัดการศึกษาแบบให้เปล่า

2.1.2 นโยบายรัฐบาลที่เกี่ยวข้อง

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2536) ได้อธิบายว่าด้วยการขยายโอกาสทางการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น รัฐบาลในแต่ละสมัย ให้ความสำคัญจึงได้กำหนดนโยบายด้านการขยายโอกาสทางการศึกษา ตามลำดับ ดังนี้

พลเอกเปรม ติณสูลานนท์ แกล้งต่อรัฐสภา วันพุธที่ 27 สิงหาคม พ.ศ. 2526

นโยบายทางสังคม

2. การศึกษา "2.2 จะจัดการศึกษาในระดับต่างๆ ดังนี้ ระดับก่อนประถมศึกษา จะขยายการศึกษาระดับอนุบาลชนบทระดับมัธยมศึกษา จะสนับสนุนให้นักเรียนได้เรียนต่อชั้นมัธยมศึกษาให้มากขึ้น ระดับอาชีวศึกษา และอุดมศึกษาจะให้ความสำคัญในการผลิตบุคลากรให้ตรงกับความต้องการในการพัฒนาประเทศและตลาดงาน รวมทั้งสอดคล้องกับทรัพยากร และสภาพท้องถิ่น สำหรับการฝึกหัดครู จะผลิตครูที่มีคุณภาพและคุณธรรม"

พลตรีชาติชาย ชุณหะวัณ แกล้งต่อรัฐสภา วันพฤหัสบดีที่ 25 สิงหาคม พ.ศ. 2531

นโยบายทางสังคม

7.2 การศึกษา "2.2 เร่งรัดการส่งเสริมการอนุบาลชนบท การขยายโอกาสทางการศึกษาในระดับมัธยมศึกษา โดยจะจัดควบคู่ไปกับการขยายการศึกษามัคบังคัม และเตรียมพื้นฐานอาชีพให้กับนักเรียนทุกระดับเพื่อแก้ปัญหาการว่างงาน ตลอดจนส่งเสริมศีลธรรม จริยธรรม และวินัยของนักเรียนและคนในชาติเป็นพิเศษ"

พลเอกชาติชาย ชุณหะวัณ แกล้งต่อรัฐสภา วันพุธ 9 มกราคม พ.ศ. 2534

นโยบายทางสังคม

7.2 การศึกษา "รัฐบาลมุ่งให้ความสำคัญต่อการเร่งรัดขยายโอกาสการศึกษาเพื่อเป็นฐานการขยายการศึกษามัคบังคัม จาก 6 ปี เป็น 9 ปี ตลอดทั้งปรับปรุงหลักสูตรการเรียนการสอนให้มีเนื้อหาสาระเหมาะสมกับสภาพท้องถิ่นควบคู่ไปกับการให้มีการเพิ่มพูนความรู้ผ่านระบบสื่อสารมวลชนต่างๆ"

นายอานันท์ ปันยารชุน แกล้งต่อสภานิติบัญญัติแห่งชาติ วันที่ 4 เมษายน 2534

"9.1 เร่งขยายโอกาสและบริหารทางการศึกษา ในและนอกระบบให้กว้างขวางและทั่วถึง เพื่อยกระดับการศึกษาพื้นฐานให้ถึงระดับมัธยมศึกษาตอนต้นเป็นอย่างต่ำ รวมทั้งขยายการศึกษาปฐมวัยในชนบทเพิ่มขึ้น"

นายชวน หลีกภัย แกลงต่อรัฐสภา เมื่อวันที่ 21 ตุลาคม 2535

นโยบายสังคม

7.1 การศึกษา "รัฐบาลมีความเชื่อว่าการลงทุนทางการศึกษาเป็นสิ่งจำเป็นต่อเอกราช ธิปไตยและความมั่นคงของประเทศ การเร่งพัฒนาคุณภาพการศึกษาเท่านั้นที่จะส่งผลให้ประเทศมีความเจริญก้าวหน้าในทุกด้าน รัฐบาลจะเร่งลงทุนทางการศึกษา เพื่อพัฒนาคุณภาพเด็ก เยาวชน และประชาชน เป็นลำดับแรกเพื่อให้ได้รับการเรียนรู้อย่างถูกต้องและต่อเนื่องตลอดชีวิต โดยจะเร่งดำเนินการดังนี้

1) ขยายการศึกษามากบังคับจาก 6 ปี เป็น 9 ปี เพื่อเป็นการศึกษาขั้นพื้นฐานของประชาชนโดยกำหนดมาตรการและวิธีการที่เหมาะสมมีความเชื่อมโยงสัมพันธ์กันระหว่างการศึกษาในโรงเรียน และนอกโรงเรียนรวมทั้งสนับสนุนการจัดการศึกษาให้แก่ ผู้บกพร่องทางร่างกาย ทางจิตใจ และผู้ด้อยโอกาสทางการศึกษาอย่างต่อเนื่อง และทั่วถึงทั้งประเทศ"

2.2 แนวทางการดำเนินงานโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน

2.2.1 นโยบายการดำเนินงาน

นโยบายการดำเนินงานโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาในความรับผิดชอบของ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ กำหนดไว้ดังนี้

1) เร่งรัดการขยายโอกาสและบริการทางการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้นให้กระจายไปสู่ประชาชนส่วนภูมิภาคอย่างทั่วถึง โดยเฉพาะอย่างยิ่งกลุ่มเด็กและเยาวชนผู้ด้อยโอกาสในชุมชน เมือง และชุมชนชนบทห่างไกล

2) ส่งเสริมและสนับสนุนให้นักเรียนและผู้ปกครองนักเรียนเห็นความสำคัญ และคุณค่าของการศึกษา ต่อการพัฒนาตนเอง พัฒนาอาชีพและพัฒนาสังคมส่วนรวม

3) เร่งพัฒนาการจัดกระบวนการบริหาร กระบวนการเรียนการสอน และการนิเทศติดตามผล เพื่อส่งเสริมการพัฒนาคุณภาพชีวิตของนักเรียน ให้มีความรู้ ความสามารถ และทักษะขั้นพื้นฐานโดยเน้นการพัฒนาทักษะด้านอาชีพให้สามารถพึ่งตนเองได้ ตลอดจนมีคุณธรรม จริยธรรม และตระหนักในคุณค่าของภูมิปัญญาท้องถิ่น

2.2.2 วัตถุประสงค์

โครงการขยายโอกาสทางการศึกษา กำหนดวัตถุประสงค์ไว้ 3 ประการ ดังนี้

- 1) เพื่อยกระดับความรู้ขั้นพื้นฐาน ให้ประชาชนผู้ด้อยโอกาสทางการศึกษาได้เรียนสูงขึ้นถึงชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น
- 2) เพื่อปูพื้นฐาน การดำเนินงานขยายการศึกษาภาคบังคับจาก 6 ปี เป็น 9 ปี
- 3) เพื่อส่งเสริมให้นักเรียนเห็นช่องทางในการประกอบอาชีพและมีโอกาสพัฒนาทักษะในวิชาชีพที่ตนมีความถนัด และสนใจ สำหรับการดำรงชีวิต

2.2.3 เป้าหมายในช่วงแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติระยะที่ 7 (พ.ศ.2535-2539)

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ กำหนดเป้าหมายที่จะเปิดดำเนินการโรงเรียนในโครงการฯ เพิ่มอีกประมาณ ปีละ 1,000 โรงเรียน ตลอดช่วงแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติระยะที่ 7 เพื่อตอบสนองนโยบายเร่งรัดการขยายโอกาสทางการศึกษาของ กระทรวงศึกษาธิการ

2.2.4 หลักเกณฑ์การคัดเลือกโรงเรียน

เพื่อให้การดำเนินงานโครงการขยายโอกาสทางการศึกษา ของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เป็นไปตามนโยบาย บรรลุตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่วางไว้ จึงกำหนดหลักเกณฑ์การคัดเลือกโรงเรียน ที่จะเปิดทำการสอนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 - 3 ตามหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533) ไว้ดังนี้

ให้สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด พิจารณาคัดเลือกโรงเรียนในสังกัดเพื่อเปิดสอนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ตามคุณลักษณะ ดังนี้

- 1) เป็นโรงเรียนที่ตั้งอยู่ในท้องถิ่นที่เมื่อเปิดสอนแล้ว จะไม่เป็นผลกระทบกระเทือนต่อโรงเรียนในทุกสังกัดที่เปิดสอนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น
- 2) เป็นโรงเรียนที่อยู่ในเขตพื้นที่ที่มีอัตราการเรียนต่อระดับมัธยมศึกษาตอนต้นต่ำ อันเนื่องมาจากปัญหาภูมิประเทศไม่เอื้ออำนวยต่อการเดินทาง และประชาชนมีฐานะทางเศรษฐกิจยากจน
- 3) โรงเรียนอยู่ในสภาพที่มีความเหมาะสม และพร้อมเพรียงพอที่จะดำเนินการได้

- 4) มีผลสำเร็จด้านการเรียนการสอนกลุ่มการทำงานพื้นฐานอาชีพระดับประถมศึกษา และ
มีช่องทาง สามารถสนับสนุนให้นักเรียนมีรายได้ระหว่างเรียนได้
- 5) ผู้บริหารโรงเรียนและคณะครูมีความสนใจ ตั้งใจกระตือรือร้นและเสียสละส่งเสริม
และสนับสนุนที่จะปฏิบัติงาน ให้บรรลุผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ของโครงการฯ อย่างต่อเนื่อง
- 6) ผู้ปกครองนักเรียนและประชาชนในท้องถิ่น สนใจ ยินดีให้การสนับสนุน ส่งบุตรหลาน
เข้าเรียน ทั้งสนับสนุนกิจกรรมของโรงเรียนอย่างสม่ำเสมอ
- 7) พิจารณาเปิดโรงเรียน ให้อยู่ในลักษณะของการกระจายอย่างทั่วถึง รวมจำนวน
โรงเรียนที่เปิดประมาณ 1/4 ของจำนวนกลุ่มโรงเรียนทั้งจังหวัด

2.3 หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2533) กรมวิชาการ (2533) ได้อธิบาย ดังนี้

หลักการ

หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น มีหลักการดังนี้

- 1) เป็นการศึกษาที่มุ่งให้ผู้เรียนค้นพบความสามารถ ความถนัด และความสนใจของ
ตนเอง
- 2) เป็นการศึกษาทั่วไป เพื่อเป็นพื้นฐานสำหรับการประกอบสัมมาชีพ หรือการศึกษาต่อ
- 3) เป็นการศึกษาที่สนองความต้องการของท้องถิ่นและประเทศชาติ

จุดหมาย

การศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น เป็นการศึกษาที่มุ่งให้ผู้เรียนพัฒนาคุณภาพชีวิต และ
การศึกษาต่อให้สามารถเลือกแนวทางที่จะทำประโยชน์ให้กับสังคม ตามบทบาทและหน้าที่ของตนใน
ฐานะเป็นพลเมืองดี ตามระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตยอันมี พระมหากษัตริย์เป็นประมุข
โดยให้ผู้เรียนมีความรู้และทักษะเพียงพอที่จะเลือกและตัดสินใจประกอบสัมมาชีพ ทำงานร่วมกับผู้
อื่นได้ มีนิสัยในการปรับปรุงงาน ตนเองและสังคม เสริมสร้างอนามัยชุมชนและครองชีวิตโดย
คำนึงถึงประโยชน์ต่อสังคม

ในการจัดการศึกษาตามหลักสูตรนี้ จะต้องมุ่งปลูกฝังให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะต่อไปนี้

- 1) มีความรู้ และทักษะในวิชาสามัญและทันต่อความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาการต่าง ๆ
- 2) สามารถปฏิบัติตนในการรักษาและเสริมสร้างสุขภาพอนามัยของตนเองและชุมชน
- 3) สามารถวิเคราะห์ปัญหาของชุมชน และเลือกแนวทางแก้ปัญหาให้สอดคล้องกับข้อจำกัดต่างๆ
- 4) มีความภูมิใจในความเป็นไทย สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข เต็มใจช่วยเหลือผู้อื่นตามความสามารถของตน
- 5) มีความคิดสร้างสรรค์ สามารถสร้างและปรับปรุงแนวทางปฏิบัติที่จะทำให้เกิดความเจริญแก่ตนเองและชุมชน
- 6) มีทัศนคติที่ดีต่อสังคมทุกชนิต มีนิสัยรักการทำงาน และมีความสามารถในการเลือกอาชีพที่เหมาะสมกับความถนัดและความสนใจของตนเอง
- 7) มีทักษะพื้นฐานในการประกอบสัมมาชีพ มีความสามารถในการจัดการ และสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้
- 8) เข้าในสภาพและการเปลี่ยนแปลงของสังคมในชุมชน สามารถเสนอแนวทางพัฒนาชุมชน ภูมิใจในการปฏิบัติตามบทบาทและหน้าที่ในฐานะสมาชิกที่ดีของชุมชนตลอดจนอนุรักษ์และเสริมสร้างสิ่งแวดล้อม ศาสนา ศิลปวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับชุมชนของตน

โครงสร้าง

1) วิชาบังคับ จำนวน 57 หน่วยการเรียนรู้ ได้แก่รายวิชาดังต่อไปนี้

(1) วิชาบังคับแกน จำนวน	39 หน่วยการเรียนรู้
ภาษาไทย	12 หน่วยการเรียนรู้
วิทยาศาสตร์	9 หน่วยการเรียนรู้
คณิตศาสตร์	6 หน่วยการเรียนรู้
สังคมศึกษา	6 หน่วยการเรียนรู้
พลานามัย	3 หน่วยการเรียนรู้
ศิลปศึกษา	3 หน่วยการเรียนรู้

(2) วิชาบังคับเลือก จำนวน	18 หน่วยการเรียนรู้
สังคมศึกษา	6 หน่วยการเรียนรู้
พลานามัย	6 หน่วยการเรียนรู้
การงาน	6 หน่วยการเรียนรู้

2) วิชาเลือกเสรี จำนวน 33 หน่วยการเรียนรู้ ให้เลือกจากรายวิชาในกลุ่มวิชาต่างๆ ต่อไปนี้

- (1) กลุ่มวิชาภาษา
 - ภาษาไทย
 - ภาษาต่างประเทศ
- (2) กลุ่มวิชาวิทยาศาสตร์-คณิตศาสตร์
 - วิทยาศาสตร์
 - คณิตศาสตร์
- (3) กลุ่มวิชาสังคมศึกษา
- (4) กลุ่มวิชาพัฒนาบุคลิกภาพ
 - พลานามัย
 - ศิลปศึกษา
- (5) กลุ่มวิชาการงานและอาชีพ
 - อาชีพ

3) กิจกรรม ได้แก่ กิจกรรมต่อไปนี้

- (1) กิจกรรมตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยการจัดกิจกรรมในสถานศึกษา
สังกัดกระทรวงศึกษาธิการ กิจกรรมลูกเสือ - เนตรนารีหรือยุวกาชาด หรือผู้นำเพื่อประโยชน์ จำนวน
1 คาบ ต่อสัปดาห์ต่อภาค และกิจกรรมอื่น ๆ อีก 1 คาบ ต่อสัปดาห์ต่อภาค
- (2) กิจกรรมแนะแนว หรือกิจกรรมแก้ปัญหา หรือกิจกรรมพัฒนาการเรียนรู้ จำนวน 1
คาบ ต่อสัปดาห์ต่อภาค
- (3) กิจกรรมอิสระของผู้เรียน จำนวน 2 คาบ ต่อสัปดาห์ต่อภาค

หมายเหตุ ผู้เรียนที่นับถือศาสนาพุทธให้เลือกเรียนรายวิชาพระพุทธศาสนาในกลุ่มวิชาสังคมศึกษา
ภาคเรียนละ 1 รายวิชา ตลอด 3 ปี

แนวดำเนินการ

เพื่อให้การจัดการศึกษาตามหลักสูตรนี้ ประสบความสำเร็จตามจุดหมายข้างต้น จึงกำหนด
แนวดำเนินการไว้ดังนี้

- 1) จัดให้ผู้เรียนได้เลือกเรียนอย่างหลากหลาย เพื่อสำรวจความถนัดและความสนใจ
- 2) จัดประสบการณ์ต่างๆให้ผู้เรียนได้รู้จักและเข้าใจตนเอง และสามารถแสวงหาแนว
ทางในการพัฒนาตนเอง
- 3) ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ทางด้านวิชาการอย่างเต็มความสามารถ และได้มี
โอกาสหาความรู้ และทักษะจากแหล่งวิทยาการ สถานประกอบการ และสถานประกอบอาชีพอิสระ
- 4) จัดให้มีการศึกษา ติดตาม และแก้ไขข้อบกพร่องของผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง
- 5) ในการจัดการเรียนการสอน ให้ใช้วิธีผสมผสานการให้ความรู้กับการปฏิบัติจริงโดย
เน้นกระบวนการเรียนรู้ กระบวนการคิดอย่างมีเหตุมีผล และกระบวนการกลุ่ม
- 6) ให้ท้องถิ่นปรับรายละเอียดเนื้อหาของรายวิชาให้สอดคล้องกับสภาพและความต้อง
การของท้องถิ่น ส่งเสริมให้ท้องถิ่นจัดทำรายวิชาที่สนองความต้องการของท้องถิ่น และส่งเสริมให้
ผู้เรียนมีความคิดในการสร้างสรรค์งาน
- 7) ในการจัดการเรียนการสอนและกิจกรรมต่างๆให้สอดแทรกการเสริมสร้างค่านิยม
และการพัฒนาจริยธรรมอย่างสม่ำเสมอ
- 8) ในการเสริมสร้างค่านิยมที่ระบุไว้ในจุดหมาย ต้องปลูกฝังค่านิยมที่เป็นพื้นฐาน เช่น
ซื่อสัตย์ ประหยัด อดทน มีวินัย รับผิดชอบ ฯลฯ ควบคู่ไปด้วย
- 9) ในการจัดการเรียนการสอน ให้คำนึงถึงความต่อเนื่องกับหลักสูตรประถมศึกษาด้วย

2.3.1 หลักเกณฑ์การใช้หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533)

1) เวลาเรียน

- (1) หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น ใช้เวลาเรียนประมาณ 3 ปี หรือ 6 ภาคเรียน
- (2) ในปีการศึกษาหนึ่ง ให้แบ่งเป็นภาคเรียนปกติ 2 ภาค ภาคเรียนละ 20 สัปดาห์ และโรงเรียนอาจเปิดภาคฤดูร้อน ได้อีกตามที่เห็นสมควร สำหรับภาคฤดูร้อนซึ่งมีเวลาเรียน 4 สัปดาห์ เวลาเรียนต่อสัปดาห์ของรายวิชาที่เปิดสอน จะต้องเป็น 5 เท่าของภาคปกติ
- (3) ในสัปดาห์หนึ่งโรงเรียนต้องเปิดเรียนไม่น้อยกว่า 5 วันวันละไม่น้อยกว่า 7 คาบ คาบละ 50 นาที รวมอย่างน้อย 35 คาบ

(4) ให้เรียนตามหลักสูตรอย่างน้อยสัปดาห์ละ 30 คาบ และให้โรงเรียนจัดให้ผู้เรียนได้เข้ากิจกรรมตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยการจัดกิจกรรมในสถานศึกษา สังกัดกระทรวงศึกษาธิการ โดยเข้าร่วมกิจกรรมลูกเสือเนตรนารี หรือยุวกาชาด หรือผู้นำเพ็ญประโยชน์เป็นกิจกรรมบังคับ 1 คาบต่อสัปดาห์ และกิจกรรมอื่น 1 คาบต่อสัปดาห์ และกิจกรรมแนะแนว หรือกิจกรรมแก้ปัญหา หรือกิจกรรมพัฒนาการเรียนรู้ จำนวน 1 คาบ ต่อสัปดาห์นอกจากนี้ให้มีเวลาสำหรับผู้เรียนได้ปฏิบัติกิจกรรมอิสระของผู้เรียน จำนวน 2 คาบ

2) หน่วยการเรียน

รายวิชาใดที่ใช้เรียน 2 คาบต่อสัปดาห์ต่อภาคเรียน ให้มีหน่วยการเรียน 1 หน่วยการเรียน รายวิชาใดที่มีจำนวนคาบเรียนมากกว่าหรือน้อยกว่า 2 คาบต่อสัปดาห์ต่อภาคเรียน ให้มีจำนวนหน่วยการเรียนมากขึ้นหรือน้อยลงเป็นไปตามสัดส่วน

3) วิชาบังคับและวิชาเลือกเสรี

- (1) ผู้เรียนจะต้องเรียนวิชาบังคับและวิชาเลือกเสรีตามที่กำหนดไว้ในโครงสร้างของหลักสูตร สำหรับภาษาต่างประเทศ นักเรียนจะเลือกได้เพียง 1 ภาษา
- (2) การจัดทำรายวิชาบังคับเลือก วิชาเลือกเสรีนอกจากที่กำหนดไว้ในหลักสูตร และการใช้แหล่งวิทยาการสถานประกอบการและสถานประกอบอาชีพอิสระให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนด

4) การประเมินผลการเรียน

การประเมินผลการเรียนและการโอนผลการเรียน ให้เป็นไปตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยการประเมินผลการเรียน ตามหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2533)

5) เกณฑ์การจบหลักสูตร

- (1) ต้องเรียนวิชาบังคับและวิชาเลือกเสรีตามที่กำหนดไว้ในโครงสร้าง จำนวน 90 หน่วยการเรียนรู้ และทุกรายวิชาต้องได้รับการตัดสินผลการเรียน
- (2) ต้องได้หน่วยการเรียนรู้วิชาบังคับแกนวิชาภาษาไทย และสังคมศึกษา
- (3) ต้องได้หน่วยการเรียนรู้ทั้งสิ้นไม่น้อยกว่า 80 หน่วยการเรียนรู้
- (4) ต้องเข้าร่วมกิจกรรมตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการจัดกิจกรรมในสถานศึกษา สังกัดกระทรวงศึกษาธิการ 2 กิจกรรม โดยให้เลือกกิจกรรมลูกเสือ-เนตรนารี หรือกิจกรรมยุวกาชาด หรือกิจกรรมผู้นำเพื่อประโยชน์เป็นกิจกรรมบังคับ 1 คาบต่อสัปดาห์ และเลือกกิจกรรมอื่น ๆ อีก 1 คาบต่อสัปดาห์ โดยแต่ละกิจกรรมต้องมีเวลา เข้าร่วมกิจกรรมไม่น้อยกว่าร้อยละ 80 ของเวลาทั้งหมดที่จัดกิจกรรมของแต่ละภาคเรียน และต้องผ่านจุดประสงค์สำคัญของกิจกรรมตามที่กำหนด

6) การแก้ไขเปลี่ยนแปลงหลักสูตร

ในกรณีที่มีการยกเลิกเพิ่มเติมและเปลี่ยนแปลงรายวิชาต่างๆ ในหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น ให้ทำเป็นประกาศหรือคำสั่งของกระทรวงศึกษาธิการ

2.4 การดำเนินงานตามโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานการประมณศึกษาจังหวัดชัยภูมิ

การดำเนินงานของสำนักงานการประมณศึกษาจังหวัดชัยภูมิ เป็นหน่วยงานทางการศึกษามีภารกิจหลักที่สำคัญในการจัดการศึกษาของหน่วยงานในสังกัด มีปริมาณงานในความรับผิดชอบดังนี้ (สำนักงานการประมณศึกษาจังหวัดชัยภูมิ, 2537)

- 1) จัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาในหลักสูตร อนุบาลศึกษา เพื่อให้เด็กก่อนวัยเรียนมีความพร้อมในการเข้าเรียนชั้นประถมศึกษาตาม พ.ร.บ. คณะกรรมการการประมณศึกษา ฉบับที่ 2 พ.ศ.2535

2) จัดการศึกษาระดับประถมศึกษา ให้แก่เด็กที่มีอายุอยู่ในเกณฑ์การศึกษาภาคบังคับที่ทุกคนได้เข้าเรียนจนจบหลักสูตรตาม พ.ร.บ. ประถมศึกษา พ.ศ. 2523

3) จัดการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้นให้แก่เด็กในพื้นที่ชนบทที่เรียนจบชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ได้มีโอกาสศึกษาต่อเพิ่มขึ้นตามแนวนโยบายขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็น 9 ปี ของรัฐบาลและตามมติ คณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 22 พฤษภาคม 2533 และ 14 พฤษภาคม 2534

2.4.1 ปริมาณงานในความรับผิดชอบ

ปีการศึกษา 2536 (ข้อมูล 10 มิถุนายน 2536) สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดชัยภูมิ มีนักเรียน บุคลากร และหน่วยงานในความรับผิดชอบ ดังนี้

จำนวนบุคลากร

ข้าราชการครู	7,963 คน
ศึกษานิเทศก์	67 คน
ข้าราชการพลเรือนสามัญ	349 คน
ลูกจ้างประจำ	601 คน
ลูกจ้างชั่วคราว	4 คน
รวมทั้งสิ้น	8,984 คน

จำนวนหน่วยงาน

สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด	1 แห่ง
สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ/กิ่งอำเภอ	15 แห่ง
กลุ่มโรงเรียน	96 กลุ่มโรงเรียน
โรงเรียน	756 โรงเรียน
รวมทั้งสิ้น	868 หน่วยงาน

2.4.2 การดำเนินงานโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน

การดำเนินงานโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อสนองต่อนโยบายได้ดำเนินการพิจารณาให้ความเห็นชอบ เปิดโรงเรียนในโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐานดังนี้

คือ
ในปีการศึกษา 2533 เปิดจำนวน 1 โรงเรียน คือโรงเรียนบ้านซับใหญ่ สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอจัตุรัส

ปีการศึกษา 2534 เปิดจำนวน 24 โรงเรียน

ปีการศึกษา 2535 เปิดจำนวน 24 โรงเรียน

ปีการศึกษา 2536 เปิดจำนวน 20 โรงเรียน

รวมโรงเรียนที่เปิดดำเนินการ 69 โรงเรียน

จำนวนนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ในปีการศึกษา 2536 มีจำนวนในแต่ละชั้น ดังนี้

มัธยมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 2,892 คน

มัธยมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 1,924 คน

มัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 918 คน

รวมจำนวนนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น 5,734 คน

ในการบริหารงานของ โรงเรียนในโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้ดำเนินการตามที่ กระทรวงศึกษาธิการประกาศใช้ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยกลุ่มโรงเรียนมัธยมศึกษา พ.ศ.2534 ให้รวมโรงเรียนที่เปิดสอนระดับมัธยมศึกษา ทั้งระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และมัธยมศึกษาตอนปลายเป็นกลุ่มโรงเรียน เพื่อให้การดำเนินงานด้านการบริหารวิชาการร่วมมือปรับปรุงส่งเสริมคุณภาพการศึกษาให้ดียิ่งขึ้นและมีมาตรฐานใกล้เคียงกัน จึงได้จัดตั้งกลุ่มโรงเรียนมัธยมศึกษาจังหวัดชัยภูมิ มีจำนวน 3 กลุ่มโรงเรียน

ในปีการศึกษา 2533 ซึ่งเป็นรุ่นแรกที่มีนักเรียนเข้าเรียนต่อชั้นมัธยมศึกษาของโรงเรียนโครงการนำร่องขยายการศึกษาภาคบังคับ และเรียนจบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในปีการศึกษา 2535 จำนวน 32 คน

ในปีการศึกษา 2534 ซึ่งเป็นรุ่นแรกที่มีนักเรียนเข้าเรียนต่อชั้นมัธยมศึกษาของโรงเรียน ในโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน และเรียนจบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในปีการศึกษา 2536 ซึ่งรวมกับโรงเรียนโครงการนำร่องขยายการศึกษาภาคบังคับ จึงมีโรงเรียน จำนวน 25 โรงเรียน นักเรียนที่เรียนจบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 892 คน

จากการดำเนินงานของโรงเรียนในโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัด สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ อันเป็นงานที่มีความสำคัญยิ่งต่อการพัฒนาการศึกษาของประเทศ ซึ่งได้เริ่มดำเนินงานมาตั้งแต่ ปีการศึกษา 2533-ปีการศึกษา 2536 มารวมเวลา 4 ปี ทางสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดชัยภูมิ ได้ดำเนินการจัดการเรียนการสอนระดับมัธยมศึกษาตามหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2533) ตามหลักการ จุดหมาย โครงสร้าง และแนวดำเนินการ ในการจัดการศึกษาตามหลักสูตรนี้ เพื่อปลูกฝังให้นักเรียนสามารถพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียนโดยมุ่งเน้นคุณลักษณะ 8 ประการตามความมุ่งหมายของหลักสูตร

คุณลักษณะของผู้เรียนที่จะต้องปลูกฝังให้ได้ตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร มีดังนี้

การพัฒนาตนเอง

- 1) มีความรู้และทักษะในวิชาสามัญและทันต่อความเจริญก้าวหน้า
- 2) สามารถปฏิบัติตนในการรักษา และเสริมสร้างสุขภาพอนามัยของตนเองและชุมชน
- 3) สามารถวิเคราะห์ปัญหาของชุมชน
- 4) มีความภูมิใจในความเป็นไทย
- 5) มีความคิดสร้างสรรค์
- 6) มีทัศนคติที่ดีต่อสังคมทุกชนิด

การพัฒนาอาชีพ

- 7) มีทักษะพื้นฐานในการประกอบสัมมาชีพ

การพัฒนาสังคม

- 8) เข้าใจสภาพและการเปลี่ยนแปลงของสังคมในชนบท

2.5 โรงเรียนในโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดชัยภูมิ

สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดชัยภูมิ ได้จัดการศึกษาขั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โดยในปีการศึกษา 2533 มีโรงเรียนที่เข้าโครงการนำร่องขยายการศึกษาภาคบังคับจำนวน 1 โรงเรียน และในปีการศึกษา 2534 มีโรงเรียนในสังกัดที่เข้าร่วมในโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 24 โรงเรียน รวมทั้งสิ้น 25 โรงเรียน ดังรายชื่อ ดังนี้ (เฉพาะโรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เท่านั้น)

กลุ่มโรงเรียนมัธยมศึกษาจังหวัดชัยภูมิ กลุ่มที่ 1 (เฉพาะสังกัด สปช.)

1) โรงเรียนบ้านท่าหินโงม	อำเภอเมืองชัยภูมิ
2) โรงเรียนบ้านลาดใหญ่	อำเภอเมืองชัยภูมิ
3) โรงเรียนบ้านโคกกุง	อำเภอแก้งคร้อ
4) โรงเรียนบ้านโนนงิ้ว	อำเภอแก้งคร้อ
5) โรงเรียนบ้านหลุบคา	อำเภอแก้งคร้อ
6) โรงเรียนบ้านโนนเปลือย	อำเภอบ้านเขว้า
7) โรงเรียนบ้านยางหวาย	อำเภอกอนสวรรค์
8) โรงเรียนบ้านลาดชุมพล	กิ่งอำเภอภักดีชุมพล
9) โรงเรียนบ้านชัยชุมภู	กิ่งอำเภอภักดีชุมพล

กลุ่มโรงเรียนมัธยมศึกษาจังหวัดชัยภูมิ กลุ่มที่ 2 (เฉพาะสังกัด สปช.)

10) โรงเรียนบ้านเค็ดตอนกลาง	อำเภอเกษตรสมบูรณ์
11) โรงเรียนบ้านวังม่วง	อำเภอเกษตรสมบูรณ์
12) โรงเรียนโนนเสลาประสาทวิทย	อำเภอภูเขียว
13) โรงเรียนบ้านธาตุ	อำเภอภูเขียว
14) โรงเรียนชุมชนบ้านหนองแวง	อำเภอหนองบัวแดง
15) โรงเรียนบ้านห้วยกนา	อำเภอหนองบัวแดง
16) โรงเรียนบ้านทุ่งพระ	อำเภอกอนสาร
17) โรงเรียนบ้านหนองคู	อำเภอบ้านแท่น
18) โรงเรียนบ้านสามสวน	อำเภอบ้านแท่น

กลุ่มโรงเรียนมัธยมศึกษาจังหวัดชัยภูมิ กลุ่มที่ 3 (เฉพาะสังกัด สปช.)

19) โรงเรียนบ้านชัยใหญ่	อำเภอจัตุรัส
20) โรงเรียนชุมชนหนองบัวโคก	อำเภอจัตุรัส
21) โรงเรียนบ้านโนนเชือก	อำเภอจัตุรัส
22) โรงเรียนโคกเริงรมย์ศิลปาคาร	อำเภอน้ำเหินจตุรัส
23) โรงเรียนบ้านไร่พัฒนา	อำเภอเทพสถิต
24) โรงเรียนบ้านท่าโป่ง	อำเภอหนองบัวระเหว
25) โรงเรียนบ้านวังกะทะ	อำเภอหนองบัวระเหว

2.6 ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

กนกรัตน์ อินทรทัศน์ (2531) ได้ศึกษาการวิจัย เกี่ยวกับสภาพปัญหาด้านนวัตกรรมการเรียนการสอนในโรงเรียนตามโครงการขยายโอกาสทางการศึกษา ระดับมัธยมศึกษา ในเขตชนบทยากจน ผลการวิจัยพบว่า

- 1) ประเภทของนวัตกรรมการเรียนการสอนที่ครูผู้สอนใช้ในโครงการ มากที่สุด ได้แก่ การทดสอบแบบอิงเกณฑ์ และที่ใช้น้อยที่สุด ได้แก่ การใช้โทรทัศน์เพื่อเพิ่มพูนประสบการณ์ทางการศึกษา
- 2) ประเภทของนวัตกรรมการเรียนการสอนที่ทุกกลุ่มเห็นว่าเหมาะสม และต้องการให้นำมาใช้ในโครงการฯ มากที่สุด ได้แก่ การเรียนการสอนโดยใช้ชุดการสอน และเห็นว่าเหมาะสม หรือต้องการนำมาใช้น้อยที่สุด ได้แก่ การสอนแบบเบญจชั้น
- 3) สภาพปัญหาในด้านต่างๆเกี่ยวกับนวัตกรรมการเรียนการสอนที่ทุกกลุ่มประสบมากที่สุด ได้แก่ ปัญหาด้านการขาดงบประมาณ และปัญหาที่ประสบน้อยที่สุดได้แก่ปัญหาด้านการขาดความมั่นใจในการใช้นวัตกรรมการเรียนการสอน
- 4) ความคิดเห็นต่างๆ โดยทั่วไปเกี่ยวกับปัจจัยมีผลต่อการใช้นวัตกรรมการเรียนการสอน ที่ทุกกลุ่มมีความเห็นตรงกันมากที่สุดคือ นวัตกรรมการเรียนการสอนนั้นสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของหลักสูตร และมีผลต่อการใช้นวัตกรรมการเรียนสอนน้อยที่สุดคือ ผู้บริหารไม่สนับสนุนและไม่เห็นความสำคัญในการใช้นวัตกรรมการเรียนการสอน

ยุทธศักดิ์ อมแสน (2531) ได้ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับความคิดเห็นของประชาชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือต่อการเปิดการศึกษามัคบังคับ 9 ปี ผลการวิจัย พบว่า ครูเห็นด้วยกับการขยายการศึกษามัคบังคับ 9 ปี หลักสูตรควรทำขึ้นใช้ใหม่ รัฐควรจัดบริการยกเว้นค่าบำรุงการศึกษาวิชาที่สอนควรเป็นวิชาชีพทั่วไป หน่วยงานที่ควรรับผิดชอบในการจัดคือ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ

ผู้ปกครองเห็นด้วยกับการขยายการศึกษามัคบังคับ 9 ปี วิชาการสอนควรเป็นวิชาที่ตลาดแรงงานต้องการสิ่งที่ช่วยเหลือคือการส่งบุตรเข้าเรียนและให้รัฐบาลให้ทุนการศึกษาและบริการอุปกรณ์การศึกษา

บรรจบ คำคุณ (2532) ได้ศึกษาวิจัย เกี่ยวกับสภาพและปัญหาการดำเนินงานขยายโอกาสทางการศึกษา ตามมาตรการในโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาของโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นเขตการศึกษา 9 ผลการวิจัย พบว่า โรงเรียนได้ดำเนินตามโครงการใน 5 ด้านได้แก่ มาตรการพัฒนาและส่งเสริมการบริหารโครงการ มาตรการลดค่าใช้จ่ายของผู้ปกครอง มาตรการส่งเสริมให้นักเรียนช่วยตนเองและครอบครัว มาตรการส่งเสริมคุณภาพการเรียนการสอน และมาตรการส่งเสริมการศึกษาเพื่อพัฒนาชุมชน ส่วนปัญหาในการดำเนินงานของโรงเรียน พบว่ามีปัญหา ครู-อาจารย์ ไม่เข้าใจในโครงการและไม่เข้าใจบทบาทหน้าที่ในการทำงานตามโครงการ การทำแผนงานแผนปฏิบัติการโครงการ การยกเว้นเงินบำรุงการศึกษาทำให้โรงเรียนขาดความคล่องตัว

ในการดำเนินงานของโรงเรียน มีปัญหาในการจัดพาหนะในการเดินทางแก่นักเรียน การจัดที่พักอาศัยในโรงเรียนให้แก่นักเรียน โรงเรียนไม่สามารถจัดการนี้เทศ ติดตาม และประเมินผลของนักเรียนที่บ้านของนักเรียน ผู้ปกครอง และนักเรียนไม่เข้าใจ และไม่ต้องการเรียนแบบกึ่งระบบโรงเรียน ครู-อาจารย์ไม่สามารถผลิตสื่อบทเรียนสำเร็จรูปด้วยตนเองได้ นักเรียนไม่ตั้งใจเรียนและออกกลางคัน และโรงเรียนติดต่อประสานงานกับชุมชนและหน่วยงานในท้องถิ่นไม่ดีเท่าที่ควร

สมศรี ชูแสง (2532) ได้ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับ ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการศึกษาต่อของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในเขตพื้นที่ขยายโอกาสทางการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น จังหวัดนครศรีธรรมราช พบว่า ตัวแปรภายนอกได้แก่ เพศ ผลการเรียน ระดับการศึกษาของบิดามารดา รายได้ของครอบครัว จำนวนพี่น้อง ลำดับการเกิด และการมีพี่ที่สูงกว่าการศึกษา

ห้ามยืมออก

ภาคบังคับ สามารถร่วมกันทำนายความตั้งใจในการศึกษาต่อได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และมีอำนาจในการทำนาย ทศนคติต่อการศึกษา และการรับรู้ทัศนคติทางสังคม ผลการวิจัยครั้งนี้ให้เห็นว่า ตัวแปรที่สัมพันธ์อย่างสูงกับความตั้งใจในการศึกษาต่อและพฤติกรรมการศึกษาต่อ ได้แก่ ผลการเรียนรู้ ระดับการศึกษาของบิดามารดา การที่มีพี่ที่ศึกษาสูงกว่า การศึกษาภาคบังคับ และพบว่าความตั้งใจในการศึกษาต่อมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการศึกษาต่อ

ถนน ลุนทา (๒๕๓๓) ได้ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับ การประเมินการดำเนินงานของโรงเรียน ในโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้นจังหวัดชัยภูมิ ผลการวิจัย พบว่า ในการประเมินการดำเนินงานของโรงเรียนในโครงการขยายโอกาสทางการศึกษา โรงเรียนปฏิบัติงานตามมาตรฐานการอยู่ในระดับ "มาก" และมีปัญหาอยู่ในระดับ "มาก" ๓ ด้าน คือ การรณรงค์ให้นักเรียนเข้าเรียนมากขึ้น การยกเว้นการเก็บเงินบำรุงการศึกษา และการจัดหนังสือให้นักเรียนยืมเรียน และโรงเรียนปฏิบัติงานตามมาตรฐานการอยู่ในระดับ "น้อย" และมีปัญหาอยู่ในระดับ "น้อย" ๔ ด้าน คือการบริหารหลักสูตรแบบกึ่งระบบโรงเรียน การยกเว้นการแต่งเครื่องแบบนักเรียน การสร้างที่พักของนักเรียนในโรงเรียน และการส่งเสริมให้นักเรียนช่วยตนเองและครอบครัว

ในด้านความพึงพอใจของชุมชนที่มีต่อการปฏิบัติงานของโรงเรียน โดยส่วนรวมแล้วชุมชนมีความพึงพอใจต่อการปฏิบัติงานของโรงเรียนในทุกเรื่อง อยู่ในระดับ "มาก" และ "มากที่สุด"

การประเมินคุณลักษณะของนักเรียน ผลปรากฏว่า นักเรียนมีพฤติกรรมที่พึงประสงค์ทุกด้าน ยกเว้นการหมั่นศึกษาหาความรู้ เป็นพฤติกรรมที่ยังไม่เป็นที่พึงพอใจ

สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา (๒๕๓๓) ได้ศึกษารายงานการวิจัย การสำรวจ สภาพการปฏิบัติงานของครู ในโรงเรียนตามโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ผลการวิจัย พบว่า

ก. ลักษณะการบริหารงานกับการปฏิบัติ

๑) การบริหารแผน มี ๑๐ ด้าน ครูเห็นความจำเป็นในการปฏิบัติ โดยปฏิบัติในระดับมาก ๖ ด้าน ได้แก่ ประชุมเพื่อกำหนดเป้าหมายการบริหารงานของโรงเรียน มีเป้าหมายการบริหารงานทุกด้านของโรงเรียนประชุมเพื่อทำแผน และโครงการบริหารงานของโรงเรียนมีแผน และโครงการบริหารงานของโรงเรียนที่สอดคล้องกับหลักสูตรสภาพปัญหา และความต้องการของท้องถิ่น จัดทำตารางการปฏิบัติงานของโรงเรียน ปฏิบัติงานตามตารางที่กำหนดไว้ ปฏิบัติใน

ระดับปานกลาง 4 ด้าน ได้แก่ได้สำรวจความต้องการทางการศึกษาและอาชีพของท้องถิ่น มีข้อมูลเกี่ยวกับความต้องการทางการศึกษาและอาชีพของท้องถิ่น ประเมินผลการปฏิบัติงานเป็นระยะ ๆ นำผลที่ได้จากการประเมินมาพิจารณาหาข้อบกพร่องเพื่อปรับปรุงให้ดีขึ้น

2) การบริหารบุคลากรมี 10 ด้าน ครูเห็นความจำเป็นในการปฏิบัติโดยปฏิบัติในระดับมาก 4 ด้าน ได้แก่ ร่วมจัดทำแผน แสดงอัตรากำลังบุคลากรของโรงเรียน มีแผนอัตรากำลังบุคลากรที่สอดคล้องกับความต้องการของโรงเรียน ประชุมเพื่อกำหนดขอบข่ายและหน้าที่ความรับผิดชอบของบุคลากรแต่ละคนได้ทำงานเหมาะสมกับความรู้ความสามารถและความถนัด ปฏิบัติในระดับปานกลาง 6 ด้าน ได้แก่ ประเมินผลการปฏิบัติงานของบุคลากรในโรงเรียน นำผลจากการประเมินมาพิจารณาเพื่อส่งเสริมพัฒนาบุคลากรให้ได้รับความรู้และประสบการณ์ ด้วยการศึกษาคู่ในระดับสูงขึ้นหรือเข้ารับการอบรมตลอดจนเข้าร่วมสัมมนา มีกิจกรรมสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างบุคลากรในโรงเรียน บุคลากรทุกคนร่วมมือร่วมใจกันปฏิบัติงานอย่างเต็มที่ และมีความสุข มีสวัสดิการที่จำเป็นแก่บุคลากรในด้านต่างๆ บุคลากรทุกคนมีความเป็นอยู่ตามสมควรแก่อัตรา

3) การบริหารงบประมาณ มี 9 ด้าน ครูเห็นความจำเป็นในการปฏิบัติโดยปฏิบัติในระดับมาก 4 ด้าน ได้แก่ ประชุมวางแผนการใช้งบประมาณของโรงเรียน มีแผนการใช้งบประมาณที่สอดคล้องกับความต้องการ และความจำเป็นของโรงเรียนจัดทำหลักฐาน การใช้งบประมาณของโรงเรียน มีรายงานแสดงหลักฐานการใช้งบประมาณของโรงเรียนที่ถูกต้องและเป็นปัจจุบัน ปฏิบัติในระดับปานกลาง 5 ด้าน ได้แก่ ใช้งบประมาณตามแผนที่วางไว้ได้อย่างเหมาะสม มีการจัดหาเงินจากแหล่งอื่น ได้ตรวจสอบการใช้งบประมาณของโรงเรียน ประเมินผลการใช้งบประมาณของโรงเรียน นำผลที่ได้จากการประเมินมาปรับปรุงงานด้านการวางแผนงบประมาณในปีต่อไป ปฏิบัติในระดับน้อย 1 ด้าน ได้แก่ มีเงินนอกงบประมาณไว้ใช้ในการดำเนินงานของโรงเรียน

4) การบริหารอาคารสถานที่ มี 8 ด้าน ครูเห็นความจำเป็นในการปฏิบัติ โดยปฏิบัติในระดับมาก 2 ด้าน ได้แก่ ควบคุม ดูแล รักษาความสะอาดอาคารสถานที่ มีการปลูกและบำรุงรักษาต้นไม้ยืนต้น ไม้ดอก ไม้ประดับและที่พักผ่อนภายในบริเวณโรงเรียน ปฏิบัติในระดับปานกลาง 6 ด้าน ได้แก่ ประชุมวางแผนการใช้อาคารสถานที่ และบริเวณโรงเรียน มีรายละเอียด และแผนผังแสดงการใช้อาคารสถานที่และบริเวณโรงเรียน ประชุมเพื่อวางแผนระยะ

ยาวในการสร้างบำรุงรักษา ซ่อมแซมอาคารสถานที่ของโรงเรียน มีแผนระยะยาวในการสร้างบำรุงรักษาซ่อมแซม อาคารสถานที่ของโรงเรียน อาคารสถานที่ และบริเวณโรงเรียน สะอาดเรียบร้อยอยู่เสมอ จัดสภาพแวดล้อมภายในโรงเรียนอยู่ในระดับดี

ข. การบริหารงานกับรูปแบบการเรียนการสอนของโรงเรียน

การบริหารแผน ครูในโรงเรียนแบบปกติโรงเรียนกึ่งระบบ และโรงเรียนที่จัดทั้ง 2 แบบ เห็นความจำเป็นในการปฏิบัติมากที่สุด ในด้านการจัดทำตารางการปฏิบัติงานของโรงเรียน และปฏิบัติในระดับมากในโรงเรียนแบบปกติ และโรงเรียนแบบกึ่งระบบ ปฏิบัติในระดับปานกลางในโรงเรียนที่จัดทั้ง 2 แบบ

การบริหารบุคลากร ครูในโรงเรียนแบบปกติ เห็นความจำเป็นในระดับมากที่สุดในด้านประเมินผลการปฏิบัติงานของบุคลากรในโรงเรียนแต่การปฏิบัติในระดับปานกลาง ครูในโรงเรียนแบบกึ่งระบบ เห็นความจำเป็นในการปฏิบัติมากที่สุดเกือบทุกด้าน และปฏิบัติในระดับมาก ครูในโรงเรียนที่จัดทั้ง 2 แบบ เห็นความจำเป็น ในการปฏิบัติมากที่สุด ในด้านมีสวัสดิการที่จำเป็นในด้านต่างๆ และปฏิบัติในระดับมาก

การบริหารงบประมาณ ครูในโรงเรียนแบบปกติ โรงเรียนแบบกึ่งระบบและโรงเรียนที่จัดทั้ง 2 แบบ เห็นความจำเป็นในการปฏิบัติมากที่สุดในการประชุม วางแผนการใช้งบประมาณของโรงเรียนและปฏิบัติในระดับมาก

การบริหารอาคารสถานที่ครูในโรงเรียนแบบปกติ และโรงเรียนแบบกึ่งระบบเห็นความจำเป็นในการปฏิบัติมากที่สุดในด้านได้ควบคุมดูแลรักษาความสะอาดอาคารสถานที่ และปฏิบัติในระดับมาก ครูในโรงเรียนที่จัดทั้ง 2 แบบ เห็นความจำเป็นในการปฏิบัติมากที่สุดในด้านมีการปลูกและบำรุงรักษาต้นไม้ ไม้ดอกไม้ประดับ และที่พักผ่อนในบริเวณโรงเรียนแต่ปฏิบัติในระดับปานกลาง

จำ ชัยศรี (2534) ได้ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับ การศึกษาทัศนะของครูและผู้บริหารโรงเรียนในโรงเรียนในโครงการนำร่องที่มีต่อการขยายการศึกษาภาคบังคับ 9 ปี ในเขตการศึกษา 4 พบว่า ครู-อาจารย์ในโรงเรียนในโครงการนำร่อง ในเขตการศึกษา 4 เห็นว่าโรงเรียนในโครงการนำร่อง มีความพร้อมในการจัดการศึกษาระดับมัธยมศึกษาได้ในระดับปานกลางทุกด้าน ผู้ปกครองนักเรียน ในโรงเรียนในโครงการนำร่อง มีความเห็นด้วยในการขยายการศึกษาภาคบังคับ 9 ปี และพร้อมที่จะทำให้การสนับสนุนการศึกษาของบุตรในระดับมัธยมศึกษา ครู-อาจารย์ เห็นว่าโรงเรียนในโครงการนำร่อง ในเขตการศึกษา 4 ยังมีข้อควรปรับปรุงอีกมากทั้งสี่ด้าน

คืองานบริหารทั่วไป งานวิชาการ งานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน และงานกิจการนักเรียน และเห็นว่าโรงเรียนในโครงการขาดแคลนบุคลากรที่จะทำการสอนรายวิชา วัสดุครุภัณฑ์สำนักงาน ห้องเรียนพิเศษ ห้องสำหรับจัดกิจกรรม และงบประมาณสนับสนุนการจัดกิจกรรมต่างๆ นอกจากนี้ ครู-อาจารย์ ได้เสนอแนะว่า รัฐควรจัดสรรทรัพยากรที่จำเป็นในการดำเนินงานให้แก่โรงเรียนในโครงการนาร่องเพิ่มขึ้น เพื่อช่วยให้โรงเรียนสามารถดำเนินการจัดการศึกษาระดับมัธยมศึกษา ได้อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

อำนวย เอกจัน (2534) ได้ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับ ปัญหาและอุปสรรคการดำเนินงานตามโครงการขยายโอกาสทางการศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ตามทัศนะของครูและผู้บริหารโรงเรียนใน 14 มาตรการ ของกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 11 พบว่า มาตรการที่ผู้สอนเห็นว่า มีปัญหาและอุปสรรคมากที่สุด 5 อันดับแรก ได้แก่ การสร้างความสัมพันธ์กับกระบวนการศึกษานอกโรงเรียน การประเมินผลงานและส่งเสริมยกย่อง เชิดชูเกียรติผลงานดีเด่น การสร้างชุดการเรียนด้วยตนเองเพื่อช่วยเหลือการเรียนการสอน โครงการโรงเรียนพี่โรงเรียนน้อง และการสร้างที่พักอาศัยของนักเรียนในโรงเรียน ส่วนมาตรการที่ผู้บริหารเห็นว่า มีปัญหาและอุปสรรคมากที่สุด 5 อันดับแรก ได้แก่ การสร้างสร้างความสัมพันธ์กับกระบวนการศึกษานอกโรงเรียน การสร้างชุดการเรียนด้วยตนเองเพื่อช่วยเหลือการเรียนการสอน โครงการโรงเรียนพี่โรงเรียนน้อง แนวทางการจัดสอนวิชาอาชีพและการสร้างที่พักอาศัยของนักเรียนในโรงเรียน เมื่อพิจารณา รวมทุกมาตรการ พบว่า ทั้งครูผู้สอนและผู้บริหารมีความเห็นว่า มีปัญหาและอุปสรรคปานกลาง

ประพัฒน์ ศรีสุข (2534) ได้ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับ การสำรวจปัญหาและความต้องการของครูระดับประถมศึกษา เขตการศึกษา 7 สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอน ตามโครงการขยายโอกาสทางการศึกษา พบว่า ครูระดับประถมศึกษา มีปัญหาด้านคุณลักษณะของครู ด้านบรรยากาศการเรียนการสอน ด้านการใช้วัสดุ อุปกรณ์ อาคาร สถานที่ เฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ครูระดับประถมศึกษามีความต้องการ ในด้านการใช้วัสดุ อุปกรณ์ อาคาร สถานที่ เฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ส่วนความต้องการด้านคุณลักษณะของครูและด้านบรรยากาศการเรียนการสอนเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง ผลการทดสอบสมมติฐานเพื่อหาความสัมพันธ์ ของปัญหาและความต้องการเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนตามโครงการขยายโอกาสทางการศึกษา มีความสัมพันธ์กันทางบวกอย่าง มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ครูระดับประถมศึกษาที่เพศ อายุ และประสบการณ์การสอนต่างกัน มีปัญหาและความต้องการ เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนไม่แตกต่างกัน

สมศักดิ์ พัฒนากุล (2534) ได้ศึกษาวิจัย การติดตามการดำเนินงานโครงการนาร่องขยายการศึกษาภาคบังคับในเขตการศึกษา 11 ผลการวิจัย พบว่า โรงเรียนนาร่องขยายการศึกษาภาคบังคับมีความพร้อมอยู่แล้วจึงสามารถดำเนินงานได้ดี โรงเรียนนี้เลี้ยงจะให้ความช่วยเหลือในด้านการยืมสื่อการเรียนมากกว่าแรงงาน ด้านการเรียนการสอนได้ผลดี ทั้งความรู้ความสามารถ ความประพฤติดีขึ้น แต่มีปัญหาในด้าน งบประมาณล่าช้า สื่อ อุปกรณ์ไม่เพียงพอในด้านความคิดเห็นข้าราชการมีความเห็นว่า ควรเปิดโรงเรียนเพิ่มขึ้นและให้สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ดำเนินการส่วนประชาชนเห็นว่าควรจัดการศึกษาภาคบังคับ แต่นักเรียน เห็นว่าไม่ควรบังคับในการจัดการเรียนการสอนควรสอนเน้นวิชาการ และวิชาชีพเท่า ๆ กัน

ทองอ่อน ปัตถาวโร (2534) ได้ศึกษาวิจัย การติดตามการดำเนินงานโครงการนาร่องขยายการศึกษาภาคบังคับ ในเขตการศึกษา 9 ผลการวิจัย พบว่า สภาพพื้นที่ของโรงเรียนและชุมชน โรงเรียนในโครงการนาร่องขยายการศึกษาภาคบังคับส่วนใหญ่ตั้งอยู่ในชุมชนที่มีสภาพอยู่ในระหว่างกำลังพัฒนาทุกหมู่บ้านและมีระบบสาธารณูปโภคครบถ้วน ส่วนใหญ่จะเป็นหมู่บ้านอาสาพัฒนาและป้องกันตนเอง จำนวนครูที่สำนักงาน ครูที่การสอนและห้องสมุด มีตามเกณฑ์มาตรฐานขั้นต่ำที่ควรมีในโรงเรียนมัธยมศึกษา

สภาพปัญหาการใช้หลักสูตร โรงเรียนนาร่องขยายการศึกษาภาคบังคับมี การเตรียมความพร้อมในการใช้หลักสูตรได้ในระดับมาก ปัญหาการใช้หลักสูตรที่พบมาก ได้แก่ สื่ออุปกรณ์การสอนขาดแคลนครูมีการสอนมากทั้งระดับประถมศึกษา และมัธยมศึกษา แหล่งประกอบการด้านวิชาชีพขาดแคลน

ความคิดเห็นต่อการขยายการศึกษาภาคบังคับ ผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้สอน และผู้เกี่ยวข้องส่วนใหญ่เห็นว่า การศึกษาขั้นพื้นฐานที่จัดอยู่เดิม 6 ปี ไม่เพียงพอควรขยายเพิ่มขึ้นอีก 3 ปี ด้วยการไม่บังคับให้ครอบคลุมพื้นที่ของประเทศพร้อมกัน

ดุสิต ปริณูล (2534) ได้ศึกษาวิจัย การติดตามการดำเนินงานโครงการนาร่องขยายการศึกษาภาคบังคับ ในเขตการศึกษา 10 ผลการวิจัย พบว่า

โรงเรียนนาร่องขยายการศึกษาภาคบังคับมีความพร้อมในด้านต่างๆ มาก่อน และส่วนมากไม่รู้ล่วงหน้าว่าจะได้เปิดสอนระดับมัธยมศึกษา สาเหตุที่ถูกคัดเลือกเข้าโครงการเพราะความรู้ความสามารถของผู้บริหาร และครูผู้สอน ผู้มีานเทศส่วนมากเป็นการไปให้กำลังใจและแนะนำการดำเนินการ แต่ไม่ได้มีเทศการจัดการเรียนการสอนมากนัก

โรงเรียนเปิดสอนหลักสูตรด้านอาชีพ ได้สอดคล้องกับสภาพท้องถิ่นแต่ขาดอุปกรณ์การเรียน และแหล่งประกอบการในชุมชนสนับสนุน กิจกรรมที่นักเรียนได้ปฏิบัติมาก คือ การปฏิบัติงานด้านอาชีพ การร่วมกลุ่มกันทำงาน แต่ได้ปฏิบัติเกี่ยวกับกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ การศึกษาค้นคว้า และสรุปการประเมินผลงานในระดับน้อย ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยเฉลี่ยประมาณ 2.57

สำนักงานศึกษาธิการเขต เขตการศึกษา 6 (2535) ได้ศึกษาวิจัยสภาพการจัดการศึกษา ของโรงเรียน และความต้องการการศึกษาของนักเรียน และผู้ปกครองนักเรียน ระดับมัธยมศึกษา ตอนต้นของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ในเขตการศึกษา 6 ผลการวิจัย พบว่า

1) ผลการจัดการศึกษาของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาตามขอบข่ายการบริหาร งานโรงเรียน 6 ด้าน กล่าวคือ งานวิชาการ งานบุคลากร งานอาคารสถานที่ งานธุรการ งานกิจการนักเรียน งานความสัมพันธ์กับชุมชน พบว่า งานทุกงานโรงเรียนได้ปฏิบัติอยู่ในระดับ มาก หมายความว่า บุคลากรของโรงเรียนได้ปฏิบัติหน้าที่ในงานด้านต่างๆ ในการเปิดสอนระดับ มัธยมศึกษาอย่างจริงจัง และเต็มความสามารถ ซึ่งเป็นความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน และ ครูผู้สอนระดับมัธยมศึกษาที่สอดคล้องกัน

2) ปัญหาอุปสรรค และความต้องการความช่วยเหลือ ในการจัดการศึกษาระดับมัธยม ศึกษาของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา พบว่า ผู้บริหารและครูมีปัญหาและความต้องการ ความช่วยเหลือที่สอดคล้องกัน กล่าวคือ โรงเรียนขาดครูอาจารย์ที่มีความรู้เฉพาะสาขาวิชา ขาด สื่อการเรียนการสอน อาคารเรียน อาคารประกอบ และห้องปฏิบัติการเฉพาะไม่เพียงพอ และ ไม่เหมาะสม เอกสารประกอบการเรียนการสอนมีน้อย วัสดุครุภัณฑ์สนับสนุนมีไม่เพียงพอ ซึ่งปัญหา ต่างๆ ดังกล่าวโรงเรียนต้องการความช่วยเหลืออย่างเร่งด่วนทั้งสิ้น

3) ความต้องการการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้นของนักเรียน และผู้ปกครองนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ต่อโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา พบว่า นักเรียนส่วนใหญ่ต้องการ ศึกษาต่อระดับมัธยมศึกษาร้อยละ 87.40 และต้องการเรียนต่อในโรงเรียนเดิมถึงร้อยละ 64.60 โดยมีจุดประสงค์ในการศึกษาต่อเพื่อทำงานในโรงงานอุตสาหกรรม (ร้อยละ 23.40) เพื่อศึกษา ต่อในชั้นที่สูงขึ้นไป และเข้ามหาวิทยาลัย (ร้อยละ 24.30)

ณรงค์ พร้อมโกล (2535) ได้ศึกษาวิจัย การติดตามการดำเนินการตามโครงการ ขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐานของ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติในเขต การศึกษา 10 ผลการวิจัย พบว่า โรงเรียนที่เปิดสอนเป็นโรงเรียนที่มีความพร้อมด้านอาคาร

สถานที่และบุคลากร โดยจังหวัด อำเภอส่งครุมาช่วยราชการ ครูได้สอนตามความถนัดประชาชน ให้การสนับสนุนช่วยเหลือในด้านแรงงานงบประมาณได้รับซ้ำไม่ทันตามเวลาวัสดุอุปกรณ์ไม่เหมาะสมและไม่เพียงพอ

ด้านการเรียนการสอน ได้เปิดสอนตามความต้องการของท้องถิ่น แต่มีปัญหาการสอนวิชาชีพของแหล่งประกอบการและครูมีภาระมากเกินไป นักเรียนทำงานที่บ้านมาก ทำให้การเรียนไม่ต่อเนื่อง ครูขาดทักษะในการสอนบางวิชา การแบ่งงานไม่ได้สัดส่วนตามจำนวนนักเรียนด้านความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้สอน และผู้เกี่ยวข้องเห็นว่า ควรขยายการศึกษาขั้นพื้นฐานเพิ่มขึ้น โดยให้ประกาศบังคับทั่วไป และใช้หลักสูตรที่เน้นทั้งวิชาสามัญและวิชาชีพ ให้สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ เป็นหน่วยจัดและให้หน่วยงานอื่นสนับสนุน ส่วนประชาชนเห็นว่าควรให้นักเรียนเรียนด้วยความสมัครใจและเหตุผลที่ไม่ส่งลูกเรียนต่อเพราะว่า ต้องการให้ลูกออกมาช่วยทำงาน และเห็นว่าถ้าให้เรียนต่อจะเสียค่าใช้จ่ายมาก

เฉลิมลักษณ์ เนื้อไม้ (2535) ได้ศึกษาวิจัย การประเมินความต้องการจำเป็นเกี่ยวกับ การนิเทศงานวิชาการในโรงเรียนของผู้บริหาร และครูโรงเรียนประถมศึกษา ที่เปิดสอนตาม โครงการขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ผลการวิจัย พบว่า ผู้บริหารส่วนใหญ่มีความต้องการจำเป็นที่จะรับการนิเทศงานวิชาการ อยู่ในระดับปานกลาง ในการวัดและประเมินผล ด้านห้องสมุด ด้านการนิเทศการศึกษา ด้านการวางแผนและกำหนดวิธีดำเนินงาน และด้านการส่งเสริมการสอน มีความต้องการจำเป็นที่จะรับการนิเทศงานวิชาการ อยู่ในระดับน้อย ในด้านหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้ ด้านการเรียนการสอน ด้านสื่อการเรียนการสอน และด้านงานประชุมอบรมทางวิชาการ

ครูผู้สอนส่วนใหญ่มีความต้องการจำเป็นที่จะรับการนิเทศงานวิชาการอยู่ในระดับปานกลาง ในด้านห้องสมุด ด้านนิเทศการศึกษา ด้านการวางแผนและกำหนดวิธีดำเนินงาน และด้านส่งเสริมการสอน มีความต้องการจำเป็นที่จะรับการนิเทศงานวิชาการ อยู่ในระดับน้อย ในด้านหลักสูตร และการนำหลักสูตรไปใช้ ด้านการเรียนการสอน ด้านสื่อการเรียนการสอน ด้านการวัดและประเมินผลและด้านประชุมอบรมทางวิชาการ

วีรพล วงศ์นันทา (2535) ได้ศึกษาวิจัย สภาพและปัญหาการดำเนินงานในโครงการ ขยายโอกาสทางการศึกษา ระดับมัธยมศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดลำปาง ผลการวิจัย พบว่า

1) สภาพทั่วไปของโรงเรียน ในด้านนักเรียนปรากฏว่า ผู้ปกครองนักเรียนส่วนใหญ่ ประกอบอาชีพเกษตรกรรม ส่วนครูผู้สอนมีวุฒิปริญญาตรีขึ้นไป สำหรับอาคารสถานที่ สภาพแวดล้อม ของชุมชน และสาธารณูปโภค โดยส่วนรวมมีอาคารเรียนเพียงพอ บริเวณพื้นที่ตั้งแต่ 21 ไร่ ขึ้นไป และตั้งอยู่ห่างโรงเรียนมัธยมศึกษาประมาณ 11 กิโลเมตร ถนนเข้าสู่โรงเรียนเป็นถนนลูกรังสภาพดี ภายในโรงเรียนมีน้ำสำหรับอุปโภคบริโภคไม่เพียงพอ มีเครื่องมือสื่อสารที่สามารถ ติดต่อสื่อสาร ได้สะดวก และมีไฟฟ้าใช้เป็นส่วนใหญ่

2) ปัญหาการดำเนินงานในโครงการขยายโอกาสทางการศึกษา ระดับมัธยมศึกษาใน โรงเรียนประถมศึกษา ตามความคิดเห็นของ ผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้สอนวิชาสามัญ และครูผู้สอน วิชาการงานและอาชีพ ในงานทั้ง 6 ด้านคือ วิชาการ บุคลากร อาคารสถานที่ ธุรการการเงิน และพัสดุ กิจกรรมนักเรียนและความสัมพันธ์กับชุมชน อยู่ในระดับปานกลาง

3) การเปรียบเทียบปัญหา การดำเนินงานในโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาระดับ มัธยมศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา ตามความคิดเห็น ของผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้สอนวิชาสามัญ และครูผู้สอนวิชาการงานและอาชีพ ในงานทั้ง 6 ด้านคือ วิชาการ บุคลากร อาคารสถานที่ ธุรการการเงินและพัสดุ กิจกรรมนักเรียนและความสัมพันธ์กับชุมชน ไม่มีความแตกต่างกัน

ภาณุวัฒน์ ภักดีวงศ์ (2535) ได้ศึกษาวิจัย สภาพและปัญหาการบริหารงานวิชาการใน โรงเรียนประถมศึกษา ตามโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดพิษณุโลก ผล การวิจัย พบว่า สภาพทั่วไป ได้แก่ สภาพของครูส่วนใหญ่มีวุฒิปริญญาตรี สภาพนักเรียนส่วนใหญ่ มีจำนวนนักเรียนมากกว่า 300 คน ผู้ปกครองมีอาชีพทำนา เส้นทางคมนาคมเป็นถนนลาดยางและ ทางลูกรังสภาพอาคารสถานที่ ส่วนใหญ่มีอาคารเรียนและอาคารประกอบไม่เพียงพอ

สภาพการบริหารงานวิชาการ พบว่า โรงเรียนมีการปฏิบัติมากที่สุดคือ ด้านหลักสูตรและ การจัดการเรียนการสอน มีการวางแผนการจัดการเรียนการสอนก่อนเปิดภาคเรียน ด้านเอกสาร หลักสูตร และวัสดุอุปกรณ์การเรียนการสอน มีการใช้สื่อการเรียนการสอนของ ครูผู้สอนอย่าง เหมาะสมกับเนื้อหาวิชา ด้านการจัดและพัฒนาบุคลากรมีการนำความรู้ที่ได้รับจากการฝึกอบรมมา ของครู ไปใช้ให้เป็นประโยชน์ต่อการปฏิบัติงานและมีการจัดประชุมทางวิชาการ

ปัญหาการบริหารงานวิชาการ พบว่า โรงเรียนมีปัญหาคือ ด้านหลักสูตรและการจัดการ เรียนการสอน มีปัญหาในส่วนรวมอยู่ในระดับปานกลาง ข้อที่เป็นปัญหามากคือ การขาดความรู้ ประสบการณ์และความถนัดของครูผู้สอนในวิชาสอน ด้านเอกสารหลักสูตร และวัสดุอุปกรณ์การ

เรียนการสอน มีปัญหาในส่วนรวมอยู่ในระดับปานกลาง ข้อที่เป็นปัญหามากคือ ความเหมาะสมของหนังสือประกอบ การค้นคว้าในห้องสมุดด้านการจัดและพัฒนาศุภคลาภกรมีปัญหาละส่วนรวมอยู่ในระดับปานกลาง ข้อที่เป็นปัญหามากคือ ความพอเพียงของครูผู้สอนต่อการจัดการเรียนการสอน

ปิยะ ชนะศักดิ์ (2535) ได้ศึกษาวิจัย การศึกษาการปฏิบัติงานด้านการจัดการเรียนการสอนของผู้บริหารโรงเรียนโครงการขยายโอกาสทางการศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดนครราชสีมา ผลการวิจัยพบว่า

1) ระดับการจัดการเรียนการสอนของผู้บริหารโรงเรียน โครงการขยายโอกาสทางการศึกษาตามทัศนะของผู้บริหารและครูอาจารย์ที่ปฏิบัติงานจริงและที่ควรปฏิบัติ อยู่ในระดับ ปานกลาง และมาก ตามลำดับ

2) ผลการเปรียบเทียบ การปฏิบัติด้านการจัดการเรียนการสอนของผู้บริหารโรงเรียนโครงการขยายโอกาสทางการศึกษา ในทัศนะของผู้บริหาร และครูอาจารย์ ที่ปฏิบัติงานจริงและที่ควรปฏิบัติ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยค่าเฉลี่ยของ ผู้บริหารมากกว่าครูอาจารย์

วีระพันธ์ แสนศรีมหาชัย (2536) ได้ศึกษาวิจัย การศึกษาการดำเนินงานตามโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาชั้นพื้นฐานของโรงเรียนประถมศึกษาในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดกาฬสินธุ์ ผลการวิจัย พบว่า

1) โรงเรียนได้มีการประชาสัมพันธ์ล่วงหน้า 1-3 เดือนโดยวิธีจัดประชุมชี้แจงกับชาวบ้านอย่างเป็นทางการ ชุมชนให้ความช่วยเหลือ ด้านแรงงานศูนย์วิชาการกลุ่มโรงเรียนจัดหาและการใช้สื่อการสอน ด้านหลักสูตรจากกลุ่มโรงเรียนมัธยมศึกษา และการนิเทศติดตามผลจากสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ ส่วนใหญ่โรงเรียนมีห้องเรียนในอาคารแบบถาวรครูเข้าสอนครบ 7 วิชาหลัก และสอนตรงวิชาเอก

2) นักเรียนมีความพึงพอใจต่อโครงการ มากที่สุดมีความสนใจเรียน การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมอยู่ในระดับมาก และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนอยู่ในระดับพอใจ

3) โรงเรียนแก้ปัญหาโดยการกำหนดความสำคัญก่อนหลัง ในการใช้งบประมาณใช้วัสดุครุภัณฑ์ของระดับประถมศึกษาหรือขอยืม จากโรงเรียนใกล้เคียงคัดเลือกครูที่มีความสามารถพิเศษหรือเลือกครูที่เรียนจบวิชาเอกที่ใกล้เคียง หรือขอครูจากโรงเรียนอื่นที่เรียนจบวิชาเอกที่ต้องการมาช่วยสอน จัดอบรมครูผู้สอน จัดหาเอกสารให้ครูได้ศึกษาค้นคว้า หรือศึกษาดูงานที่โรงเรียนอื่น

4) บุคคลที่เกี่ยวข้องให้การยอมรับการดำเนินงานของโรงเรียน ในโครงการอยู่ในระดับ มากที่สุด โดยเชื่อว่าโรงเรียนสามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและโครงการนี้เป็นประโยชน์สำหรับนักเรียนอยู่ในระดับมาก

พรเทพ กันทาทั้ (2536) ได้ศึกษาวิจัย การประเมินผลการดำเนินงานโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดตาก ผลการวิจัย พบว่า ด้านปัจจัยที่สนับสนุนการดำเนินงาน โรงเรียนที่เข้าโครงการได้รับการจัดสรรและสนับสนุนจาก สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ และหน่วยงานอื่น ๆ ภายนอกยังไม่พอเพียง ด้านกระบวนการดำเนินงานของโรงเรียน ได้มีการดำเนินงานในการเตรียมความพร้อม และการบริหารหลักสูตรโดยผลการดำเนินการที่โรงเรียนได้ปฏิบัติอยู่ในระดับดี ด้านเป้าหมายปริมาณและคุณภาพนักเรียนมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ในด้านการพึ่งพาตนเอง การครองตนอยู่ในระบบเศรษฐกิจ และสังคมปัจจุบันอยู่ในระดับมาก